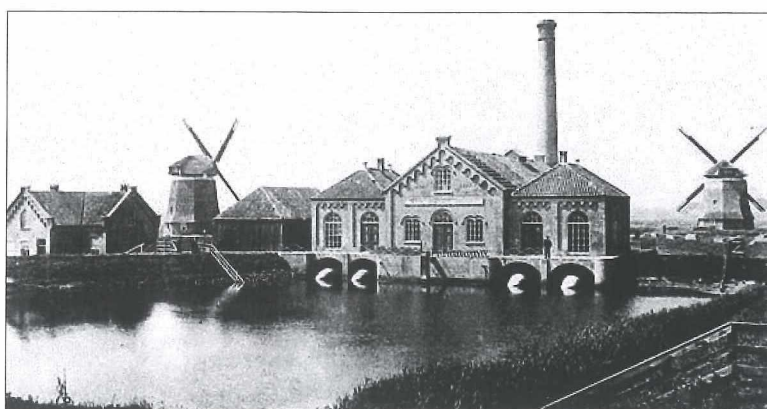
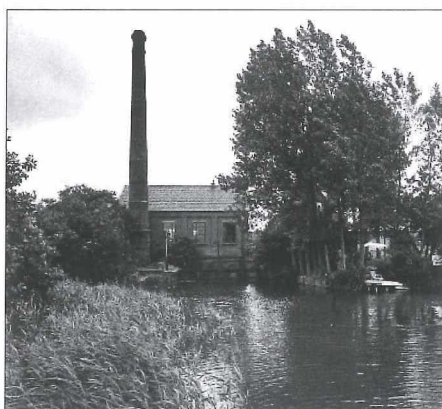

Religie split eerste Medemblikker tuinbouwveiling

Dit artikel gaat in op de vraag hoe het kwam dat er eerst één tuinbouwveiling was in Medemblik en later twee. Het betreft geen volledige veiling-geschiedenis; de nadruk ligt op het waarom van het ontstaan van de twee veilingen en het weer één worden. Voorafgegaan door een kort overzicht van de ontwikkeling van de teelt en afzet van tuinbouwproducten in oostelijk West-Friesland.

Verbetering productieomstandigheden

De tuinbouw in oostelijk West-Friesland kreeg meer armslag toen in de tweede helft van de 19e eeuw een betere peilbeheersing mogelijk werd via de bouw van stoomgemalen. Zo kon meer land in gebruik worden genomen zonder het eerst met bagger op te hogen. De polder Het Grootslag kreeg in 1863 haar eerste stoomgemaal in Andijk. In 1907 verrees aan Zuiderdijk ten zuiden van Broekerhaven een tweede stoomgemaal. Ook het bemalingsgebied van de Vier Noorder Koggen werd vanaf 1869 verrijkt met een stoomgemaal. Dit gemaal verrees aan de Oosterdijk nabij Medemblik. Doordat (door o.a. zuinigheid) de capaciteit van dit gemaal veel te klein was, waren alle molens nog nodig. Pas na de vergroting van het stoomgemaal waren de molens overbodig.

Afb. 1: Links het oude stoomgemaal aan de Zuiderdijk (1981) en rechts het stoomgemaal van Medemblik (1900).

Als gevolg van deze technische ontwikkeling '...breekt voor de tuinbouw een nieuwe periode aan.....de tuinbouw in het lage gebied (hoeft) niet meer beperkt te blijven tot de sterk opgehoogde akkertjes.'¹ Deze uitbreiding werd mede in de hand gewerkt door de grote vraag naar tuinbouwproducten in deze periode in binnen- en buitenland.

Een nieuwe afzetstructuur

Omstreeks 1850 brak er voor de Nederlandse land- en tuinbouw een nieuw tijdperk aan. Overheidsprotectie verdween, vrijhandel kwam op en de ontwikkelingen op het gebied van transport (stoomschepen en spoorwegen) ging zo snel dat de gehele wereld als het ware binnen handbereik kwam. Daardoor en door de snelle verstedelijking en de toenemende welvaart, ontstond een bloeiende export. De kansen die dat bood werden vooral benut door de tuinbouw.

Van 1846 tot 1926 nam het aandeel van de tuinbouw in de totale agrarische export toe, van 2 tot maar liefst 17%, met bloembollen als sector met de grootste exportwaarde, gevolgd door verse groenten.² Vooral de tuinbouw in de Hollanden profiteerde daarvan.³ Dit kwam door het milde zeeklimaat en heel geschikte gronden voor met name de teelt van groenten, zoals de jonge zeekleigronden van West-Friesland. Dat maakte ook dat de tuinbouw vrijwel geen last had van de agrarische crisis die in 1880 begon. Wat wel een steeds groter probleem werd was de organisatie van de afzet.

Ir. C. Claassen en ir. J. Hazeloop waren de eerste twee rijks tuinbouwleraren die in 1896 en 1897 in Zuid- respectievelijk Noord-Holland werden benoemd.

Zij speelden een belangrijke rol speelden bij de ontwikkeling van het veilingstelsel in Noord- en Zuid-Holland.

Beide heren vonden het veilen van tuinbouwproducten de beste verkoopmethode.⁴ Na de eerste veiling die zij in 1887 in Broek op Langedijk situeerden, waren er in 1897 al vijftien, in 1907: 78, in 1912: 95 en in 1918: 157.

Het waren vooral de tuinders dicht bij de steden die veilingen organiseerden. Zaten zij daar wat verder vandaan, dan werden ze vooral lid van verzendverenigingen. Naast afzet in het binnenland waren die vooral gericht op export. Meestal werd één persoon, een agent of commissionair met die handel in het buitenland belast. Soms leverde dat profijt op maar vaak ook niet.⁵

De Hollandsche Maatschappij van Landbouw initieert in 1894 een groenteveiling, De Eendracht wordt opgericht

Net als in Het Grootslag kreeg de tuinbouw in De Vier Noorder Koggen er meer armsglag door een verbeterde peilbeheersing na de aanleg in 1869 van een stoomgemaal op de grens van Medemblik en Onderdijk. Een andere bevorderende factor voor de tuinbouw was de aanleg van de lokaalspoorlijn Hoorn-Medemblik in 1887. Daardoor steeg de totale oppervlakte tuinbouwgrond in de Medemblik van 147 hectare in 1888 tot 161 hectare in 1889 en 168 hectare in 1890. Hetzelfde verschijnsel deed zich in het naburige Opperdoes voor, waar de met tuinbouwproducten beteelde gronden in die jaren een oppervlakte van resp. 110 ha, 147 ha en 162 ha besloegen.⁶

In Medemblik begon een meer georganiseerde afzet van tuinbouwproducten met een zogeheten verzendvereniging. Op 8 oktober 1888 kreeg de Medemblicker verzendvereniging De Toekomst een wettelijke erkenning. Ze verscheepten de producten via Broekerhaven. De Enkhuizer Courant van 21 december 1894 meldde dat er een plan werd ontwikkeld om in Medemblik een afslagmarkt te stichten voor de tuinders die Broekerhaven te ver weg vonden. Dat plan was ontwikkeld door de afdeling Medemblik en Omstreken van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw. Het bestuur van die afdeling reageerde positief toen er in de vergadering van juni 1893 een vraag kwam om te onderzoeken of er een groenteveiling kon worden gesticht. Met stelde een grote studiegroep in die op 10 januari 1894 een vergadering van belanghebbenden organiseerde. Er kwamen 173 leden van de afdeling bij elkaar en er werd besloten een vereniging op te richten, 168 aanwezigen gaven zich al op als lid.

Op 19 februari 1894 werd met als naam De Eendracht opgericht een Land- en Tuinbouwvereniging te Medemblik, Opperdoes en Omstreken. De vereniging kreeg op 29 mei 1894 een wettelijke erkenning. Men begon met maar liefst 560 leden en een bestuur met vertegenwoordigers uit zowel Medemblik als omliggende dorpen. Op 4 juni 1894 om vier uur werd de eerste van de dagelijkse markt gehouden. Een vaarveiling aan het Achterom in Medemblik (zie afb.2). Op 16 november 1894 was de laatste marktdag van dat jaar en toen kwam de totale omzet over dat jaar uit op f 37.000,-.⁷

In 1895 had de veiling 660 leden en probeerde de veiling een verdere uitbouw van de teelt van tuinbouwgewassen te bewerkstelligen. Zo werden pogingen aangewend om een stoombootdienst op Friesland tot stand te brengen om de afzet te vergroten. Die pogingen werden in 1897 gestaakt.⁸ In 1900 verkreeg de veiling een laad- en losplaats bij het station.

Afb.2: Een beeld van de vaarveiling aan het Achterom in 1900.

1907, de katholieken beginnen zich te roeren

In de op 3 februari 1907 gehouden jaarvergadering van De Eendracht begonnen de katholieken zich te roeren. Naar aanleiding van het voorstel van F. Grint om op Katholieke feestdagen geen markt te houden 'ontstond eenige beweging in de zaal.'⁹ Op voorstel van een ander lid besloot de voorzitter P. Schoutsen uit Medemblik, de markt op die dagen een uur later te beginnen: 'om te voorkomen, dat de marktbel zich gelijk met de kerkklok laat horen.' Verder zou het een onderwerp van beraad worden behandeld op de volgende jaarvergadering: 'Dit valt bij een deel der vergadering in minder goede aarde, 't welk deze heeren op ondubbelzinnige wijze te laten blijken.'¹⁰ In de jaarvergadering van 1908 werd er over voortzetting van deze praktijk gestemd: 109 leden waren er voor en 78 tegen.¹¹ In de jaren daarna werd er op de jaarvergaderingen niet meer over gesproken tot in 1914 de bom barstte en de katholieken voor zichzelf begonnen.

1914, de katholieken verlaten de Eendracht en stichten een eigen veiling: Sint Jozef

Het begin van de scheiding begon op de jaarvergadering van De Eendracht op 9 februari 1914. Aan het eind daarvan deelde de voorzitter, Schouten, mee dat de veiling sollicitanten ging oproepen voor de functie marktmeesterboekhouder. Op 10 maart werd R. Bloemendaal uit Venhuizen benoemd, hij was boekhouder geweest bij de Tuinbouw in Grootebroek en daarvoor marktmeester bij de Hoop in Broekerhaven. De kolommen van Onze Courant¹² waren te klein om lucht te geven aan het ongenoegen dat oprees vooral in Onderdijk en Wervershoof.

Zo traden de voorzitter en de bestuursleden van de afdelingen Onderdijk en Wervershoof af. De pastoors en kapelaans uit Wervershoof en Medemblik hadden ingegrepen en op zondag 15 maart kwamen twee voorvechters van de katholieke zaak naar Onderdijk om de boel op scherp te zetten. Uit Eindhoven kwam mr. L. Deckers, verbonden aan de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank (opgericht door de Noord-Brabantsche Boerenbond (NBB) en lid van de Tweede Kamer.¹³

De vereniging had al 261 leden en op de vergadering waren 151 stemgerechtigde leden aanwezig. Zij kozen een bestuur bestaande uit drie leden uit Onderdijk, twee uit Wervershoof, twee uit De Weere en twee uit Medemblik. Voorzitter werd N. van Velzen uit Onderdijk en W. van Leeuwen uit Medemblik werd secretaris. Verder deelde kapelaan Huf mee dat er al besprekingen waren over een terrein en een gebouw met mijntoestellen.

Afb.3: Het bestuur van het nieuw opgerichte St. Jozef in 1914.

Eendrachtig besloot men een katholieke marktvereniging op te richten en 190 aanwezigen gaven zich op als lid. Een voorlopig bestuur werd gekozen. Dat ging samen met de geestelijkheid statuten en reglementen voorbereiden.

Op zondag 18 april 1914 was het zover. In Onderdijk vond onder leiding van kapelaan Huf uit Wervershoof en in aanwezigheid van de pastoor en de kapelaan van Medemblik de oprichtingsvergadering van de R.K. Marktvereniging St. Jozef voor Medemblik en Omstreken plaats. Doel was: 'de bevordering van de fruit- en groenteteelt, door het houden van publieke markten en vervolgens de zedelijke en stoffelijke belangen der leden te behartigen, alles overeenkomstig de leer der Kath. Kerk.'¹⁴ De naam was bedacht door pastoor Bollinger.

De statuten waren goedgekeurd door de bisschop en er liep een bemiddelingspoging met De Eendracht op initiatief van de politieke partij Plaatselijk Belang uit Medemblik. Later liep die bemiddeling op niets uit omdat De Eendracht Bloemendaal niet wilde ontslaan en Sint Jozef hem niet wilde hebben. Huf werd geestelijk adviseur van het bestuur.

In mei riep dat bestuur sollicitanten op voor een marktmeesterboekhouder en besteedde men de bouw aan van een gebouw. Dat ging snel: nog diezelfde maand werd C. Ruigewaard uit Andijk benoemd tot marktmeesterboekhouder en mocht W. Schute uit De Weere voor f 938,- het marktgebouw bouwen. Dat werd een eenvoudig houten gebouw aan het marktterrein (zie Afb. 4).

Op 4 juni vond daar de eerste veiling plaats en op 31 december de laatste van dat jaar. Toen had men voor ruim f 204.000,- geveild, tegen De Eendracht voor f 97.000,-. Maar liefst 70% van de leden van De Eendracht was overgestapt naar Sint Jozef.¹⁵

Daarnaast scheurden veel boeren, als gevolg van de hoge prijzen van groenten in de Eerste Wereldoorlog, hun grasland en schakelden om naar groenten. Ook die werden geveild bij De Eendracht.

Afb.4: De houten veilingopstallen van St. Jozef aan de Zandwegslot in 1914.

De Eendracht blijft overeind en St. Jozef opent een doorvaarder veilinggebouw

Volgens Leenders die in zijn boek over Hollands katholicisme 1840-1920, aandacht besteedde aan deze kwestie liep De Eendracht leeg en bedankte de boekhouder voor de eer.¹⁶ Echter, De Eendracht had in 1914 nog 437 leden en Bloemendaal bleef en kreeg in 1915 wegens, ondervonden teleurstellingen het jaar daarvoor, een toelage van f 100,-¹⁷ Bovendien kreeg de veiling De Vooruitgang uit Oostwoud, in 1896 opgericht door tuinders die niet meer bij de Eendracht wilden veilen in 1915 geen erkenning als exportveiling.

Zo haalde De Eendracht in 1916 met 411 leden een omzet van f 318.211,- en Sint Jozef f 646.824,-.

Na drie jaar was het houten veilinggebouw van Sint Jozef te klein geworden en liet de veiling een nieuw gebouw neerzetten. Op 18 juli 1917 werd dit houten doorvaarbare veilinggebouw met veel ceremonieel geopend (zie Afb.6). Voorzitter C. Schoenmaker (uit Wervershoof) bedankte in zijn openingswoord uitvoerig pastoor Bollinger voor zijn 'doorzicht' en ook voor het feit dat hij de grond die de veiling voor de bouw nodig had 'een ruim jaar voor ons disponibel is gehouden.'¹⁸

Afb.5: Veilinggebouw van De Eendracht nabij de brug over de Groene Singel (ca.1904).

Als gevolg daarvan hief De Vooruitgang zich in december 1915 op en keerden de tuinders met hun omzet terug naar De Eendracht.

Ook kapelaan Huf die inmiddels was overgeplaatst naar Rotterdam werd bedankt voor zijn inzet.

Afb.6: De in 1917 geopende doorvaartveiling van St. Jozef.

De gemeente werd bedankt voor het mogen plaatsen van een brug over de Groene Singel. Het oude veilinggebouw werd op 16 augustus 1917 publiek verkocht.

De Eendracht en Sint Jozef werken samen, veilen en een overhaal (1922)

Er waren geen vertegenwoordigers van De Eendracht bij de opening van het veilinggebouw van Sint Jozef aanwezig. Toch bleven de beide veilingen zo veel mogelijk samen werken. Zo maakten ze samen het begin van de aardappelveilingen op 20 juni 1917 bekend en veilden ze niet op dezelfde tijdstippen, maar in beide dicht bij elkaar gelegen houten vaarveilingen begonnen de veilingen om beurten.

Ook veilden ze in voornoemd jaar op 30 oktober en op 13 november gezamenlijk legerpaardenmest in het gebouw van St. Jozef (zie Afb. 7). Eind 1921 kwam het zelfs tot een samenwerking met Ons Belang in Opperdoes (afgescheiden van de Eendracht in 1903), De Eendracht, Sint Jozef en Handelsbelangen (de vereniging van kopers) om een overhaal te stichten aan Het Steg bij de Westervhaven. Ze vonden het van groot belang voor de 'landbouwende bevolking: immers bij aanwezigheid van een overhaal kwamen de hier aangevoerde producten met minder kosten onmiddellijk per schip worden verzonden.'¹⁹

De overhaal verbond het Koggenwater met de haven van Medemblik.

Bekendmaking.

De Besturen der Marktverenigingen
„St. JOSEPH” en „DE EENDRACHT”
te Medemblik,
brengen ter kennis van hunne leden, dat
op Dinsdag 13 Nov. 1917,
ten 10¹/₂ uur, in 't Veiliggebouw
„St. Joseph”
veiling zal gehouden worden
van
Paardenmest,
voor de leden van de Vereenigingen
„St. Joseph” en „de Eendracht”.
De Besturen voornoemd.

Afb. 7: De aankondiging in de Medembliker Courant van de gezamenlijke veiling van paardenmest op 13 november 1917.

In juli 1932 werd de overhaal door een opgerichte NV in gebruik gesteld. Tien jaar later (1932) was de overhaal alweer overbodig geworden doordat de nieuwe Westervhavensluis een vaarverbinding tussen het polderwater en het buitenwater mogelijk maakte. De opgerichte NV rondom de overhaal werd om die reden geliquideerd.

Bloembollenveiling werd een mislukking

Door de opkomende bloembollenteelt werd op 16 januari 1919 in Bovenkarspel de Bloembollenveilingsvereniging West-Friesland opgericht. Na een aarzelend begin steeg de omzet na 1923 snel tot in 1929 een top werd bereikt van bijna 4,5 miljoen gulden.²⁰

Eind juli 1929 besloten de besturen van De Eendracht, Sint Jozef en Ons Belang hun leden bij elkaar te roepen voor een buitengewone algemene ledenvergadering. Daarin zou worden gevraagd om machtiging tot het oprichten van een NV tot het veilen van bloembollen. Men wilde al half augustus beginnen met het veilen van plantgoed. Ze kwamen van een koude kermis thuis: alleen de leden van Sint Jozef gaven die machtiging. Hulp kwam van de in maart 1929 opgerichte afdeling Opperdoes-Medemblik van de Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (AVB) met een kleine 90 leden.

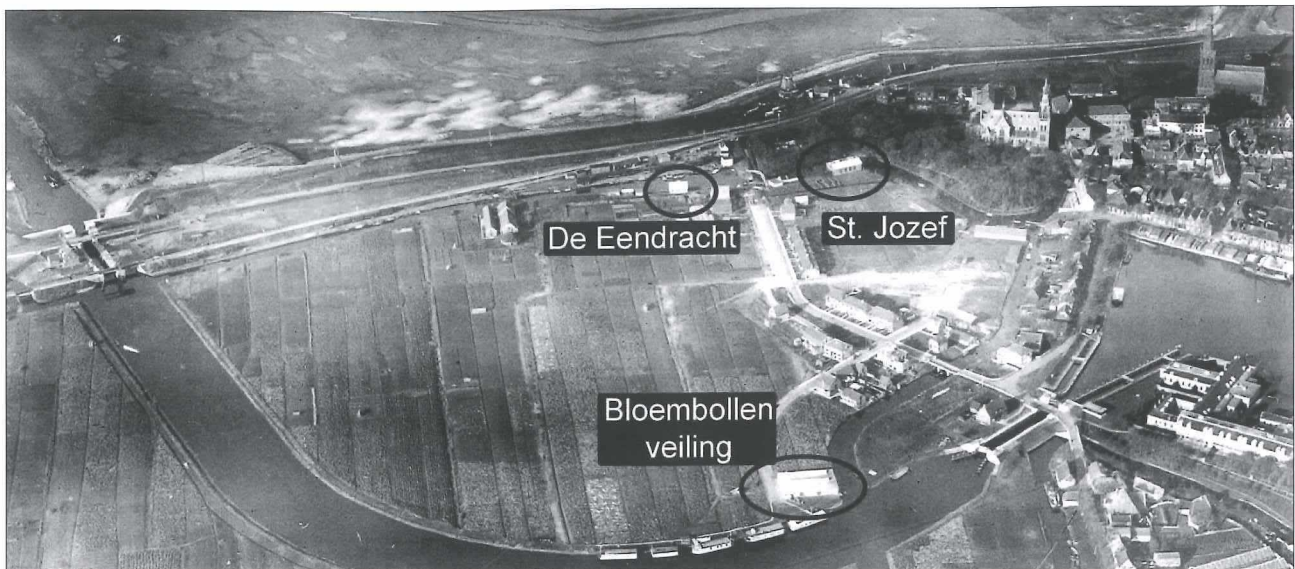
De eerste veiling, geïnitieerd door de NV Handelsfirma Bloembollenveiling Medemblik en Omstreken, werd op 5 september 1929 in Het Wapen van Medemblik gehouden. Om deze ontwikkeling verder te ondersteunen bouwde de gemeente in 1930 voor f 8.000,- aan de Kanaalstraat (op de plek waar later de tegelfabriek van de fa. Heerdt zou verrijzen) een veiling/bloembollenbergplaats van 400 m² (zie afb. 8). Maar voordat daar de eerste bloembollenveiling zou worden gehouden was Medemblik op achterstand gezet door een andere veiling.

Op 17 juli 1930, kondigde De Tuinbouw, uit Grootebroek ook een bloembollenveiling aan. Tegen dat geweld vanuit Bovenkarspel en Grootebroek kon Medemblik niet op: in maart 1932 liquideerde de NV en was het gedaan met een zelfstandige bloembollenveiling in Medemblik.

1934, in één gebouw veilen? Geen sprake van!

De wereldcrisis, die in 1929 begon, sloeg ook ongenadig hard toe in de Westfriese tuinbouw. In 1932 halveerden de veilingomzetten van De Eendracht en Sint Jozef bijna in vergelijking met 1931. Geen wonder dat er stemmen opgingen om het aanbod te bundelen en gezamenlijk te veilen.

Maar Sint Jozef was daar mordicus tegen, het enige wat in 1932 werd bereikt was dat leden van De Eendracht hun bloemkool mochten veilen bij Sint Jozef.

Afb. 8: De drie veilingen vanuit de lucht gezien in de zomer van 1930 met de pas drooggevallen Wieringermeer op de achtergrond.

Bij de algemene ledenvergadering van De Eendracht in januari 1933 pleitte A. Veerman in de rondvraag hartstochtelijk voor het samen veilen met Sint Jozef, hij vond het trouwens ook tijd dat de drie veilingen samengingen. Hij kreeg gedeeltelijk zijn zin: het bestuur van De Eendracht zou bij Sint Jozef informeren onder welke voorwaarden De Eendracht bij Sint Jozef kon veilen. De Eendracht wilde daarbij wel zelfstandig blijven.

In de ledenvergadering van januari 1934 bracht het bestuur verslag uit. Men was niet verder gekomen dan het op proef een jaar te gaan proberen. Vlak voor die vergadering had de marktmeesterboekhouder J. Teunis per 1 maart zijn ontslag aangezegd en hield dat staande, ook na een beroep, het in te trekken. Hij was in 1917 Bloemendaal opgevolgd. Teunis had nog wel een ingekomen stuk ingediend voor de ledenvergadering van 1934: voortaan veilen in één gebouw in 't belang van de handel. Die ledenvergadering werd gehouden op 5 februari 1934.

Het voorstel van Teunis bracht heel wat emotie naar boven. Voorzitter M. de Vries was tegen: dan konden ze de vereniging net zo goed opheffen vond hij. Zijn secretaris, D. Koolhaas, zei dat hij als bestuurslid van de Noordhollandsche Bond van Veilingen van 'vooraanstaande mensen' steeds meer 'bevreemding' hoorde over drie veilingen in Medemblik en Omstreken en die vonden dat hij die tot een eenheid moest brengen. Dus hij was voor als eerste stap op die weg. Op die manier kon Medemblik een groot handelscentrum blijven.

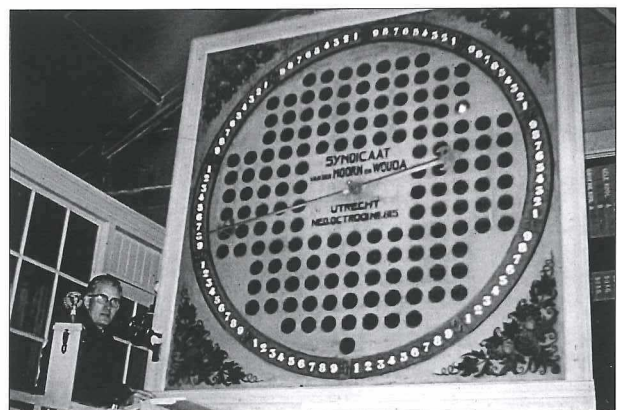
Uiteindelijk werd er na een felle discussie gestemd: het voorstel werd met 52 tegen 96 stemmen verworpen. Er werd een nieuwe marktmeesterboekhouder aangesteld: W. Schra en men ging door.

De fusie tot MEO in 1946 en de veilingssluiting in 1972

Op woensdag 27 februari 1946 hielden beide verenigingen een vergadering over een mogelijke fusie. De leden van Sint Jozef²¹ gingen unaniem akkoord, bij De Eendracht stemden: 'na een uitvoerige discussie op over het algemeen aangename toon', 69 leden voor en 30 tegen²². De nieuwe veiling kreeg de naam Veilingvereniging Medemblik en Omstreken (MEO). Voorzitter werd J. Laan die voorzitter was geweest van Ons Vertrouwen.

Hij opende op vrijdag 14 juni 1946 de eerste veildag. Er werden 11.300 kg aardappelen aangevoerd tegen de vastgestelde prijs van f 17,20 per 100 kg. In 1969 bracht het Centraal Bureau van Tuinbouwveilingen een rapport uit waarin werd gesteld dat negen veilingen in oostelijk West-Friesland te veel van het goede was.

Er kwamen fusiebesprekingen op gang. De veilingen in Zwaag en Grootebroek (De Tuinbouw) hadden echter onderling afgesproken niet te willen fuseren met Medemblik.

Afb. 9: De veilingklok van de MEO werd op 28 mei 1972 definitief stilgezet.

Ook binnen MEO was er geen eenstemmigheid, het bestuur wilde in meerderheid naar Zwaag en de leden naar Grootebroek. Toen restte er alleen nog maar liquidatie: op 28 mei 1972 was de laatste veildag in Medemblik.

Tot slot

We kunnen niet anders dan concluderen dan dat de geestelijke belangen van de tuinders de stoffelijke aardig in de weg hebben gezeten. Het was misschien beter geweest als er één veiling was gebleven.

Maarten Timmer
Hoorn, december 2021

Geraadpleegde bronnen

- M. Bison, *100 jaar veiling en tuinder 1887-1987*, Beverwijk, 1987.
C.H. Claassen en J.G. Hazeloop, *Leerboek voor de groenteteelt, zesde druk*, Zwolle, 1920.
P.J. Ente, *Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum 'De Streek'*, Wageningen, 1963.
G.B.W. Huizinga, *Medemblik. Inzonderheid in verband met de Zuiderzeewerken*, Alphen aan den Rijn, 1940.
J.M.M. Leenders, *Zijn dit nu de handelwijzen van een herder...! Hollands katholicisme 1840-1920*, Nijmegen, 2008.
J.M.M. Leenders, *Hij komt van Hoorn. Hoorn tussen 1795 en 1914, een geschiedenis in 64 verhalen*, Hoorn, 2012.
P. Noordeloos, *De veilingvereniging De Tuinbouw*, Grootebroek, 1952.
P. Noordeloos en J. Morsink, *Geschiedenis van den polder Het Grootslag*, Heiloo, 1946.
D. Pilat, *Dutch Agricultural export performance (1846-1926)*, Groningen, 1989.
M.J.G. Timmer, *Bloembollen*, Zwolle, 2011.
J.L. van Zanden, *De economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw in de negentiende eeuw, 1800-1914*, Utrecht, 1985.

Westfries Archief, Hoorn.
Digitale krantencollectie via:
<https://www.westfriesarchief.nl/nieuws/787-westfriese-kranten-online>.

Herkomst afbeeldingen:
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort: 1a.
Oudheidkundige Vereniging "Medenblik", Medemblik: 1b, 2 t/m 6, 8 en 9.
Westfries Archief, Hoorn: 7.

- 1 Ente 1963, 104.
- 2 Pilat 1989, 19.
- 3 Van Zanden 1985, 311.
- 4 Claassen en Hazeloop 1920, 452.
- 5 Claassen en Hazeloop 1920, 453.

- 6 Huizinga 1940, 61.
- 7 Huizinga 1940, 70.
- 8 Huizinga 1940, 70.
- 9 MC 9-2-1907. MC staat voor *Medemblikker Courant*.
- 10 MC 9-2-1907.
- 11 *Enkhuizer Courant* 7-2-1908.
- 12 In 1905 werd door de priesters van de Hoornse parochie *Onze Courant* gesticht. Verscheen vanaf 1 mei, aanvankelijk tweemaal per week, vanaf 1907 met zondagsblad en vanaf 1923 als dagblad.
- 13 Deckers was van 1928-1929 voorzitter van de LTB (de Katholieke Land- en Tuinbouwbond in Haarlem) en daarna achtereenvolgens minister van Defensie en van Landbouw en Visserij.
- 14 MC 25-4-1914.
- 15 Huizinga 1940, 71.
- 16 Leenders 2008, 464.
- 17 Jaarvergadering de Eendracht 8-2-1915, verslag in MC 13-2-1915.
- 18 MC 21-7-1919.
- 19 MC 24-12-1921.
- 20 Timmer 2011, 85.
- 21 Bison vermeldt in haar boek (blz. 24) dat op last van de Duitse bezetter de naam St. Joseph gewijzigd werd in Ons Vertrouwen. Bovendien diende De Eendracht ook onderdeel te worden van Ons Vertrouwen.
- 22 De Vrije Hoornse Courant 2-3-1946.

HARDRAVERIJ-VEREENIGING „PRINS HENDRIK”
TE MEDEMBLIK.

Groote Paardenverloting

op Woensdag 4 October 1905,
in het Hôtel „Het Wapen van Medemblik”,
TE MEDEMBLIK.

Deze verloting is goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 11 April 1905, No. 46 en ingericht naar voorschriften van Z. Exc. den Minister van Financiën en van den Heer Commissaris der Koningin in Noord-Holland, terwijl de **trekking** geschiedt ten overstaan van den te Medemblik gevestigden Notaris.

HOOFDPRIJS: Een fraaie TILBURY met PAARD en volledige Bespanning.

Voorts een groot aantal **fraaie prijzen**, bestaande uit **Paarden, Veulens, Schapen, Sport-, Huishoudelijke en Luxe-Artikelen**, welke alle op den dag der Harddraverij, den 25 SEPT. a.s., gratis ter bezichtiging worden gesteld.

Maximum aantal Loten: 10,000.

Prijs per Lot f 0,50.

Onverkochte Loten trekken niet mede.

De hoofdprijzen zullen, indien eenigszins mogelijk, worden aangekocht op de **Jaarlyksche Paardenkeuring te Medemblik**, te houden WOENSDAG 13 SEPTEMBER a.s., 's morgens 10 uur.

Deze verloting wordt uitsluitend gehouden in het belang van deze Paardenkeuring en van de Paardensport.

De Administrateur der Verloting, **B. MEINDERSMA.**

Het Bestuur,
W. C. KEESER, Voorzitter.
E. J. HERMES, Secretaris.

Voor den verkoop der Loten werden overal **sollide Agenten gevraagd**. — De voorwaarden zijn op aanvraag verkrijgbaar bij den Administrateur.